

European
Social
Charter

Charte
sociale
européenne

Березень 2020 року

ЄВРОПЕЙСЬКА СОЦІАЛЬНА ХАРТІЯ (ПЕРЕГЛЯНУТА)

Європейський комітет із соціальних прав

Висновки 2019 рік

УКРАЇНА

Цей текст може підлягати редакційному перегляду.

Переклад цього тексту з англійської мови здійснено в межах Проєкту Ради Європи “Розвиток соціальних прав людини як ключовий чинник сталої демократії в Україні”, і є виключною відповідальністю перекладачів.

Функція Європейського комітету із соціальних прав (надалі – Комітет) полягає у визначенні стану відповідності Європейській соціальній хартії у її Державах-Сторонах. Комітет затверджує висновки щодо національних звітів; а за колективними скаргами він ухвалює рішення.

Інформація про Хартію, заяви про тлумачення і загальні питання від Комітету містяться в загальних вступних до всіх висновків.¹

21 грудня 2006 року Україна ратифікувала Європейську соціальну Хартію (переглянуту). 11-й звіт про виконання положень цього договору мав бути поданий до Ради Європи у термін до 31 жовтня 2018 року, хоча Україна подала його 6 червня 2019 року.

Цей звіт стосувався прийнятих положень наступних статей, що належать до тематичної групи "Діти, сім'ї та мігранти":

- право дітей та молоді на захист (стаття 7),
- право працюючих жінок на захист материнства (стаття 8),
- право сім'ї на соціальний, правовий та економічний захист (стаття 16),
- право матерів та дітей на соціальний та економічний захист (стаття 17),
- право трудових мігрантів та їхніх сімей на захист та допомогу (стаття 19),
- право працівників із сімейними обов'язками на рівні можливості та рівне ставлення до них (стаття 27),
- право на житло (ст. 31).

Україна прийняла всі положення згаданої групи, крім статей 19 та 31§3.

Регламентований період з 1 січня 2014 року по 31 грудня 2017 року. Цей розділ про Україну стосується 23 ситуацій і містить:

– 7 висновків відповідності: статті 7§7, 7§8, 7§9, 8§2, 8§3, 27§1 та 27§3;

- 11 висновків про невідповідність: статті 7§1, 7§2, 7§3, 7§10, 8§1, 8§5, 16, 17§1, 27§2, 31§1 та 31§2 .

Щодо інших 5 ситуацій, що стосуються статей 7§4, 7§5, 7§6, 8§4 та 17§2, Комітету потрібна додаткова інформація для оцінки ситуації.

Комітет вважає, що відсутність необхідної інформації є порушенням зобов'язання щодо звітності, прийнятої Україною відповідно до переглянутої Хартії. Отже, уряд зобов'язаний надати цю інформацію в наступному звіті від України щодо цих статей.

Наступний звіт від України стосується прийнятих положень наступних статей, що належать до тематичної групи "Зайнятість, навчання та рівні можливості":

- право на працю (стаття 1),
- право на профорієнтацію (стаття 9),
- право на професійну підготовку (стаття 10),
- право осіб з інвалідністю на самостійність, соціальну інтеграцію та участь у житті громади (стаття 15),
- право займатися прибутковою діяльністю на території інших держав-учасниць (стаття 18),

¹ Із висновками та доповідями держави можна ознайомитись на веб-сайті Ради Європи (www.coe.int/socialcharter) .

- право чоловіків і жінок на рівні можливості (стаття 20),
- право на захист у випадках припинення трудових відносин (ст. 24),
- право працівників на захист вимог у разі неплатоспроможності роботодавця (ст. 25).

Кінцевий термін подання звіту 31 грудня 2019 року.

Стаття 7 - Право дітей та молоді на захист
Пункт 1 - Заборона працевлаштування для осіб віком до 15 років

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Раніше Комітет зазначив, що відповідно до статті 188 КЗпП, мінімальний вік для працевлаштування становить 16 років. Як виняток, згідно із Розділом 188 (2) КЗпП, діти віком від 15 років можуть бути допущені до роботи за згодою одного з батьків або опікуна (Висновки 2011 р.).

Раніше Комітет зазначив, що дітям віком від 14 років у середніх, професійно-технічних та спеціалізованих середніх школах дозволяється виконувати легку роботу за згодою одного із батьків або опікуна (Висновки 2011 та 2015 рр.). Комітет дійшов висновку, що ситуація не відповідає статті 7§1 Хартії на тій підставі, що визначення легкої роботи не було достатньо точним (Висновки 2011 та 2015 рр.).

Поточний звіт зазначає, що стаття 299§5 "Вимоги до використання дитячої праці" проекту Трудового кодексу України передбачає заборону використання дитячої праці натаких видах робіт, де є можливість загрози їх фізичного, психологічного або сексуального насильства або коли виконання роботи може завдати шкоди їхньому здоров'ю та призвести до негативних наслідків морального розвитку. Відповідно до звіту, перелік видів робіт, щодо яких використання дитячої праці заборонено, затверджується центральним органом виконавчої влади.

Комітет зазначає відповідно до звіту, що Трудовий кодекс ще не прийнятий, і просить Уряд надати інформацію про будь-які розробки в цьому відношенні. Тим часом, зазначивши, що ситуація не змінилася протягом референтного періоду, Комітет повторює свій висновок щодо невідповідності з цього приводу.

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 року) Комітет попросив вказати у наступному звіті, на яких умовах діти можуть бути прийняті на роботу в кіно, театр та на концерти та як Інспекція праці здійснює моніторинг залучення дітей віком до 15 років до художньої діяльності. У звіті вказується, що чинне трудове законодавство не надає окреме визначення дітей, у тому числі дітей віком до 15 років, як суб'єктів трудових відносин у кіно, театрі та на концертах. Комітет просить вказати у наступному звіті відповідне законодавство, що застосовується до таких працюючих дітей, і зазначає, що якщо наступний звіт не міститиме відповідної інформації, не існуватиме жодної підстави для встановлення відповідності ситуації Хартії.

Що стосується нагляду, Комітет раніше просив (Висновки 2015) надати у наступному звіті інформацію про кількість та характер виявлених порушень, а також про санкції, накладені за порушення норм щодо заборони зайнятості для осіб віком до 15 років.

У поточному звіті, серед інших даних, вказується кількість перевірок, проведених за референтний період, кількість працюючих дітей, кількість виданих наказів та розмір зареєстрованих фінансових санкцій. Зокрема, вказується, що у 2017 році було перевірено 90 підприємств, виявлено 17 працюючих дітей, видано 90 наказів та накладено фінансові санкції у розмірі 668 802 грн (19 699,10 євро).

Комітет просить надати у наступному звіті актуальну інформацію про діяльність та висновки Державної служби з питань праці щодо заборони зайнятості дітей віком до 15 років, включаючи кількість проведених перевірок, кількість виявлених порушень та санкції, що застосовуються на практиці.

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет попросив вказати у наступному звіті заходи, вжиті органами (наприклад, Інспекцією праці) для вдосконалення

нагляду та механізмів виявлення випадків зайнятості дітей віком до 15 років, які працюють у тіньовій економіці, поза сферою трудового договору.

У цьому відношенні поточний звіт свідчить про те, що Державна служба з питань праці України (ДСП) зауважує, як органи виконавчої влади міських рад та територіальних громад здійснюють контроль за дотриманням законодавства про працю, включаючи законодавство про працю дітей. Далі у звіті вказується, що проводяться інформаційні заходи для дітей та роботодавців з метою запобігання порушенню законодавства про працю дітей.

Комітет зазначає з іншого джерела (Спостереження Комітету експертів з питань застосування конвенцій та рекомендацій (КЕЗКР) - прийняте у 2016 р., опубліковане 106^ю сесією МКП (2017), Конвенція про мінімальний вік, 1973 р. (№ 138) - Україна), що "проект МОП щодо "зміцнення ефективності системи інспекції праці та механізмів соціального діалогу" розпочато у вересні 2016 року. Цей проект має на меті створити умови, які нададуть можливість Держпраці (Державній Службі України з питань праці) розробити та впровадити ефективні заходи щодо дотримання міжнародних норм праці, у тому числі у сферах інспекції охорони праці та техніки безпеки в тіньовій економіці». Комітет просить надати у наступному звіті інформацію про заходи, вжиті в рамках відповідного проекту щодо зміцнення послуг інспекції праці в тіньовій економіці.

Комітет зазначає, що за результатами Національного опитування з приводу дитячої праці 2014-2015 років, опублікованого у 2017 році та проведеного МОП, Українським центром соціальних реформ та Державною службою статистики України, 607 400 (11,6%) від загальної кількості дітей віком 5-17 років виконують роботу в Україні. З них 264 100 дітей були залучені до дитячої праці (43,5% працюючих дітей та 5,1% від загальної кількості дітей віком 5-17 років). Більше того, 76 400 працюючих дітей (28% від загальної кількості дітей, що займаються дитячою працею, і 1,5% від загальної кількості дітей у віці 5-17 років) виконували небезпечні роботи.

За даними опитування, із загальної кількості працюючих дітей у віці від 5 до 17 років (607 400) 223 700 склали діти віком від 5 до 14 років. Зокрема, опитування вказує, що «серед дітей віком 5–11 років, які були економічно активними, частка сільського господарства становила 98,5%, оскільки вони були задіяні у господарській діяльності майже лише через потребу працювати в особистому господарстві».

Комітет нагадує, що заборона зайнятості дітей віком до 15 років поширюється на всі сфери економіки, включаючи сільське господарство та всі місця роботи, включаючи роботу в сімейних підприємствах та в приватних домогосподарствах (Висновки I (1969), Заява про тлумачення статті 7§1). Він також нагадує, що заборона також поширюється на всі форми господарської діяльності, незалежно від статусу працівника (працівника, самозайнятого працівника, неоплаченого сімейного помічника чи іншого).

Зважаючи на кількість дітей віком від 5 до 17 років, які працюють, зокрема, кількість дітей віком від 5 до 14 років, які залучаються до дитячої праці чи небезпечних робіт, згідно з інформацією, що є у розпорядженні Комітету, він робить висновок, що ситуація в Україні не відповідає статті 7§1 Хартії на тій підставі, що заборона працевлаштування для осіб віком до 15 років не гарантується на практиці.

Комітет посилається на своє Загальне запитання щодо статті 7§1 Загального вступу.

Висновок

Комітет приходить до висновку, що ситуація в Україні не відповідає статті 7§1 Хартії з тієї причини, що:

- визначення легкої роботи недостатньо точне;

- заборона працевлаштування осіб віком до 15 років не гарантується на практиці.

Стаття 7 - Право дітей та молоді на захист

Пункт 2 - Заборона працевлаштування осіб віком до 18 років для небезпечної чи шкідливої для здоров'я діяльності

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Раніше Комітет зазначав (Висновки 2011 року), що відповідно до статті 190 КЗпП особи, які не досягли 18 років, не можуть бути зайняті важкою працею, роботою з нездоровими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах.

Комітет нагадує, що у застосуванні статті 7§2 повинна бути встановлена відповідна законодавча база для виявлення потенційно небезпечної роботи, яка або перераховує такі форми роботи, або визначає види ризику (фізичний, хімічний, біологічний), який може виникнути в ході роботи (Висновки 2006 р., Франція). Комітет просить вказати у наступному звіті, чи передбачено відповідним законодавством в Україні такі списки потенційно небезпечних робіт чи визначення ризиків на виробництві.

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет зазначив, що молодих працівників, які не досягли 18 років, слід зараховувати до навчальних закладів для навчання професіям, пов'язаним із шкідливими або небезпечними умовами праці. Він далі зазначив (Висновки 2015 р.), що молоді працівники віком до 18 років, які проходять професійну підготовку, можуть виконувати небезпечні види робіт не більше чотирьох годин на день за умови суворого дотримання існуючих медико-санітарних норм щодо охорони праці. Комітет попросив вказати у наступному звіті, як Інспекція праці контролює вищезазначені умови. Він також попросив надати у наступному звіті інформацію про кількість та характер виявлених порушень, а також про санкції, накладені за порушення норм щодо заборони працевлаштування молодих працівників, які не досягли 18 років, під час небезпечної та шкідливої для здоров'я діяльності.

У цьому відношенні у поточному звіті зазначено, що щомісяця територіальні органи Інспекції праці інформують центральний офіс Інспекції праці про нагляд за дотриманням законодавства про дитячу працю в рамках моніторингу з метою запобігання виконанню дітьми робіт, що є небезпечними для життя та здоров'я, дотримання діючих санітарних норм, правил та норм охорони праці дітей.

Що стосується кількості виявлених порушень та накладених на практиці санкцій, у звіті вказується, що Інспекція праці виявила 3 порушення у 2014 році, 8 у 2016 році та 7 у 2017 році стосовно статті 190 Кодексу законів про працю про "роботи, що забороняють використовувати працю осіб віком до 18 років". Далі у звіті вказується характер санкцій, що застосовувалися на практиці у випадках порушення протягом референтного періоду. Зокрема, у 2017 році до суду було подано 5 наказів про усунення порушень та 4 протоколи про притягнення до адміністративної відповідальності.

Комітет просить надати у наступному звіті актуальну інформацію про діяльність та висновки Державної Інспекції праці стосовно заборони працевлаштування осіб віком до 18 років для виконання небезпечної чи шкідливої для здоров'я діяльності та дозволених винятків, включаючи кількість проведених перевірок, кількість виявлених порушень та застосованих на практиці санкцій.

Комітет зазначає, що у звіті не міститься конкретної інформації щодо моніторингової діяльності та висновків інспекторів праці стосовно дотримання умов, за яких молодим працівникам віком до 18 років, які проходять професійну підготовку, дозволяється виконувати небезпечні види робіт. Тому Комітет повторює своє запитання та зазначає, що якщо наступний звіт не міститиме запитуваної інформації, не існуватиме жодної підстави для встановлення відповідності ситуації статті 7§2 Хартії.

Комітет посилається на свій висновок щодо статті 7§1, де він зазначив, за результатами Національного опитування з приводу дитячої праці 2014-2015 років, опублікованого у 2017 році та проведеного Міжнародною організацією праці, Українським центром соціальних реформ та Державною службою статистики України, що 607 400 (11,6%) від загальної кількості дітей у віці 5-17 років виконують роботу в Україні. З них 264 100 дітей були залучені до дитячої праці (43,5% працюючих дітей та 5,1% від загальної кількості дітей віком 5-17 років). Більше того, 76 400 працюючих дітей (28% від загальної кількості дітей, що займаються дитячою працею, і 1,5% від загальної кількості дітей у віці 5-17 років) виконували небезпечні роботи.

Зважаючи на кількість дітей віком від 5 до 17 років, які беруть участь у небезпечних роботах, згідно з інформацією, що є у розпорядженні Комітету, він робить висновок, що ситуація в Україні не відповідає статті 7§2 Хартії з тієї причини, що заборона працевлаштування осіб у віці до 18 років щодо небезпечної чи шкідливої для здоров'я діяльності на практиці не гарантується ефективно.

Висновок

Комітет приходить до висновку, що ситуація в Україні не відповідає статті 7§2 Хартії на тій підставі, що заборона працевлаштування осіб у віці до 18 років щодо небезпечної чи шкідливої для здоров'я діяльності не гарантується ефективно.

Стаття 7 - Право дітей та молоді на захист

Пункт 3 - Заборона працевлаштування дітей, які підлягають обов'язковому навчанню

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Комітет посилається на свій висновок щодо статті 7§1, де він зазначив, що відповідно до статті 188 КЗпП, мінімальний вік для працевлаштування становить 16 років. Як виняток, згідно із Розділом 188 (2) КЗпП, діти віком від 15 років можуть бути допущені дороботи за згодою одного з батьків або опікуна (Висновки 2011 р.). Далі зазначається, щодітям віком від 14 років у середніх, професійно-технічних та спеціалізованих середніх школах дозволяється виконувати легку роботу за згодою одного з батьків або опікуна (Висновки 2011 та 2015 рр.). Комітет раніше дійшов висновку, що ситуація не відповідала статті 7§3 Хартії на тій підставі, що визначення легкої роботи не було достатньо точним (Висновки 2011 та 2015 рр.).

Комітет посилається на свої висновки щодо легкої роботи у своєму висновку щодо статті 7§1 та вважає, що ситуація в Україні не відповідає статті 7§3 Хартії на тій підставі, що визначення легкої роботи не є достатньо точним.

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет дослідив законодавство щодо робочого часу для дітей, які все ще підлягають обов'язковій освіті. Він зазначив, що молоді працівники віком від 16 до 18 років можуть працювати до 36 годин на тиждень. Він також зазначив, що загальна тривалість загальної середньої освіти становить 11 років, і вона починається у віці шести-семи років. Тому він посилався на свою заяву про тлумачення статей 7§1 та 7§2 та дійшов висновку, що ситуація не відповідає положенням Хартії на тій підставі, що тривалість робочого часу для дітей віком 16-18 років, які все ще підлягають обов'язковій освіті, надмірна і не може бути кваліфікована як легка робота.

У звіті вказується, що передбачається, що проект Трудового кодексу при визначенні переліку робіт, що вважаються "легкими", враховуватиме максимально дозволена тривалість такої роботи. Комітет зазначає відповідно до звіту, що Трудовий кодекс ще не прийнятий, і просить Уряд надати інформацію про будь-які розробки в цьому відношенні. Тим часом, зазначивши, що ситуація не змінилася протягом референтного періоду, Комітет повторює свій висновок щодо невідповідності з цього приводу.

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет зазначив, що згідно із Законом № 504/1996 працівники, які не досягли 18 років, мають 31 календарний день відпустки. Він також зазначив, що особа, яка не досягла 18 років, має право використовувати свою щорічну відпустку в будь-який час, але не менше 14 днів поспіль. Комітет попросив вказати у наступному звіті, інформацію про те чи здійснює Інспекція з питань праці перевірку того та чи надається на практиці 14 днів відпустки поспіль молодим людям, які не досягли 18 років та які заходи/санкції застосовуються у випадках недотримання.

У зв'язку з цим у звіті вказується, що Інспекція праці здійснює контроль за виконанням законодавства про відпустки, а у випадках невиконання накладає санкції на роботодавців відповідно до наданих повноважень. У таких випадках прописуються фінансові та адміністративні зобов'язання. Згідно зі звітом, ст. 265, абз. 8 ч. 2 КЗпП передбачена відповідальність у розмірі мінімальної заробітної плати. Комітет просить надати у наступному звіті інформацію про кількість перевірок, які ефективно проводяться Інспекціями праці, та кількість санкцій, що застосовуються на практиці у випадках порушення законодавства стосовно днів відпустки.

Що стосується нагляду, то в своєму попередньому висновку Комітет запитав, чи

накладаються штрафи на роботодавців, які не дотримуються норм, що передбачають скорочений робочий час для дітей, які все ще підлягають обов'язковій освіті.

У звіті вказується, що чинне законодавство про працю не передбачає окремих заходів з моніторингу щодо регулювання скорочення робочого часу дітей, які все ще підлягають обов'язковій освіті. Звіт містить інформацію про кількість підприємств, які було перевірено протягом 2014-2017 років, де працювали діти, а саме 58 876 у 2014 році, 18 у 2015 році, 5 317 у 2016 році та 3 567 у 2017 році. Він також надає інформацію про кількість та характер порушень, виявлених щодо робочого часу для молодих працівників віком до 18 років за референтний період, а саме: 329 у 2014 році (з них 11 працюючих понаднормово), 2 у 2015 році, 157 у 2016 році (з них 5 працюючих понаднормово) та 83 у 2017 році (з них 6 працюючих понаднормово).

Комітет зазначає, що у звіті не наводиться інформація про санкції, застосовані на практиці у випадках виявлених порушень. Він також зазначає, що чинний звіт не містить інформації про моніторингові дії та висновки інспекторів праці з особливою увагою до дітей, які все ще підлягають обов'язковому навчанню. Тому він просить надати у наступному звіті відповідну інформацію, включаючи, зокрема, кількість проведених перевірок, кількість виявлених порушень та санкції, застосовані на практиці особливо з огляду на дітей, які все ще підлягають обов'язковому навчанню.

Висновок

Комітет приходить до висновку, що ситуація в Україні не відповідає статті 7§1 Хартії з тієї причини, що:

- визначення легкої роботи недостатньо точне;
- тривалість робочого часу для дітей у віці 16-18 років, які все ще підлягають обов'язковій освіті, є надмірною, і тому робота не може бути кваліфікована як легка.

Стаття 7 - Право дітей та молоді на захист
Пункт 4 - Робочий час

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Комітет відмічає, виходячи з інформації, представленої в звіті, поданому Україною, що не відбулося жодних змін до правового становища, яке раніше було визнано таким, що відповідає статті 7§4 Хартії, (Висновки 2011 та 2015 рр.).

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет нагадав, що ситуацію на практиці слід регулярно контролювати, і попросив надати у наступному звіті інформацію про кількість та характер виявлених порушень, а також про санкції, накладені на роботодавців за порушення правил щодо робочого часу для молодих працівників віком до 18 років.

Поточний звіт містить інформацію про кількість підприємств, які було перевірено Інспекцією праці, де працювали діти, а саме 58 876 у 2014 році, 18 у 2015 році, 5 317 у 2016 році та 3 567 у 2017 році. Він також надає інформацію про кількість та характер порушень, виявлених щодо робочого часу для молодих працівників віком до 18 років за референтний період, а саме: 329 у 2014 році (з них 11 працюючих понаднормово), 2 у 2015 році, 157 у 2016 році (з них 5 працюючих понаднормово) та 83 у 2017 році (з них 6 працюючих понаднормово).

Комітет зазначає, що у звіті не наводиться інформація про санкції, застосовані на практиці у випадках виявлених порушень. Тому він просить надати відповідну інформацію у наступному звіті. Він також просить надати у наступному звіті актуальну інформацію про діяльність та висновки Інспекції праці стосовно законодавства про скорочення робочого часу молодих працівників, які вже не підлягають обов'язковій освіті, включаючи кількість проведених перевірок та кількість і характер виявлених порушень.

Висновок

До отримання запитуваної інформації Комітет відкладає свій висновок.

Стаття 7 - Право дітей та молоді на захист
Пункт 5 - Справедлива оплата праці

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Молоді працівники

У своєму попередньому висновку у 2015 році Комітет зазначив, що молодим працівникам до 18 років оплачується скорочений робочий час за тією ж ставкою заробітної плати (тією ж зарплатою), що і стандартний (звичайний) робочий час дорослого працівника тієї самої професії.

Оскільки Україна не прийняла статтю 4§1 Хартії, Комітет робить власну оцінку адекватності заробітної плати молодих працівників відповідно до статті 7§5. У 2015 році Комітет дійшов висновку, що мінімальна заробітна плата відповідає лише 34,44% від чистої середньої заробітної плати, що є занадто низькою, щоб забезпечити гідний рівень життя молодих працівників. Відповідно, ситуація в Україні не відповідала статті 7§5 Хартії.

У звіті зазначається, що у грудні 2016 року мінімальна заробітна плата становила 1 600 грн; у грудні 2017 року мінімальна заробітна плата становила 3 200 грн. Не існує більше інформації про чисті суми чи чисту середню заробітну плату, що не дозволяє Комітету проводити свою оцінку. Тому Комітет просить у наступному звіті надати інформацію про чисту місячну мінімальну заробітну плату та чисту середню заробітну плату. До отримання цієї інформації Комітет відкладає свій висновок з цього приводу.

Підмайстри

Звіт не містить жодної інформації про плату, що було виплачено підмайстрам. У попередньому звіті було зазначено, що підмайстри отримують плату в разі індивідуального навчання робочій професії за відрядними ставками системи оплати праці: за перший місяць професійно-технічного навчання за ставкою 75%, за другий - 60%, за третій - 40 %, за четвертий і наступні місяці до закінчення навчання, як передбачено програмою, - 20% від показника першого класу за відповідною професією на підприємстві. Підмайстри у разі індивідуального навчання робочій професії із погодинною ставкою заробітної плати отримують платню таким чином: за перший та другий місяці навчання, за ставкою 75%, за третій та четвертий місяці - 80%, за наступні місяці до закінчення навчання, як передбачено програмою - 90% від показника першого класу за відповідною професією на підприємстві. Комітет просить визначити, чи ця система досі існує та не змінилася.

Комітет також запросив інформацію щодо того, як Інспекція праці контролює фактичну плату, яка виплачується підмайстрам на практиці. У звіті зазначається, що немає конкретного або окремого моніторингу за платою, що виплачується підмайстрам, лише щодо винагороди загалом. Комітет повторює своє питання з цього приводу і просить отримати інформацію про моніторинг оплати праці молодих працівників та про те, як законодавство застосовується на практиці стосовно підмайстрів. До отримання запитуваної інформації Комітет притримується своєї позиції з цього приводу.

Висновок

До отримання запитуваної інформації Комітет відкладає свій висновок.

Стаття 7 - Право дітей та молоді на захист

Пункт 6 - Включення часу, витраченого на професійну підготовку, до звичайного робочого часу

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Раніше Комітет дослідив ситуацію та визнав, що вона відповідає статті 7§6 Хартії (Висновки 2011, 2015 рр.).

У звіті вказується, що у референтному періоді було прийнято Закон про професійний розвиток працівників від 21 січня 2012 року, який передбачає правила організації професійної підготовки працівників.

Комітет нагадує, що задовільне застосування статті 7 не може бути забезпечене лише дією законодавства, якщо воно не застосовується ефективно та суворо контролюється. Тому він просив отримати інформацію про моніторинг органами влади, про кількість та характер виявлених порушень, а також про санкції, накладені за порушення норм щодо включення часу молодих працівників, витраченого на професійну підготовку, до звичайного робочого часу. У звіті зазначається, що такого моніторингу немає. Комітет надалі просить надати інформацію про впровадження на практиці і, до отримання цієї інформації, дотримується своєї позиції з цього приводу.

Висновок

До отримання запитованої інформації Комітет відкладає свій висновок.

Стаття 7 - Право дітей та молоді на захист
Пункт 7 - Оплачувана щорічна відпустка

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Раніше Комітет зазначав, що молодим працівникам до 18 років надається щорічна відпустка у розмірі 31 календарний день (Висновки 2011 р.).

Комітет запитав, який відсоток від загальної кількості підприємств, які щорічно перевіряються Інспекцією праці щодо оплачуваних щорічних відпусток молодих працівників. Комітет також запитав, чи накладаються штрафи на роботодавців, які не дотримуються норм щодо оплачуваних щорічних відпусток молодих працівників віком до 18 років. У звіті не міститься жодна інформація про кількість перевірених підприємств або про кількість проведених перевірок. Він просто зазначає, що жодних порушень щодо оплачуваних щорічних відпусток молодих працівників протягом референтного періоду не виявлено. Комітет повторює свої запитання та просить отримати інформацію про перевірені підприємства, кількість проведених перевірок, виявлені порушення та введені санкції.

Висновок

До отримання запитуваної інформації Комітет робить висновок, що ситуація в Україні відповідає статті 7§7 Хартії.

Стаття 7 - Право дітей та молоді на захист
Пункт 8 - Заборона нічної роботи

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Раніше Комітет зазначав, що молоді працівники віком до 18 років не можуть працювати на нічних роботах, понаднормових роботах та працювати у вихідні дні. Комітет запросив інформацію про розвиток законодавства протягом референтного періоду. У цьому звіті немає інформації щодо цього аспекту, тому Комітет повторює своє запитання щодо того, чи мали місце нещодавні законодавчі зміни в Трудовому кодексі.

Комітет зазначає, що у звіті зазначається кількість виявлених порушень, яких було 7 у 2014 році, 0 у 2015 році, 6 у 2016 році та 5 у 2017 році. Що стосується заходів, що вживаються Інспекцією праці, у звіті вказується, що протягом референтного періоду загалом було видано 11 наказів щодо усунення порушень та складено 9 адміністративних протоколів щодо правопорушень, скоєними роботодавцями. Комітет запитав, чи накладаються штрафи на роботодавців, які не дотримуються заборони на нічну роботу для молодих працівників віком до 18 років. Звіт не містив жодної інформації про штрафи. Таким чином, Комітет запросив надати у наступному звіті інформацію про кількість та характер виявлених порушень, а також про санкції, накладені за порушення норм щодо заборони нічної роботи молодих працівників віком до 18 років.

Висновок

До отримання запитуваної інформації Комітет робить висновок, що ситуація в Україні відповідає статті 7§8 Хартії.

Стаття 7 - Право дітей та молоді на захист
Пункт 9 - Регулярний медичний огляд

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Раніше Комітет зазначав, що всі особи, які не досягли 18 років в Україні, можуть бути працевлаштовані лише після проведення медичного огляду, і вони повинні проходити обов'язкове щорічне медичне обстеження до досягнення ними 21 року (Висновки 2011 р.). Далі Комітет у попередніх висновках зазначив, що проект нового Кодексу законів про працю, що передбачає обов'язкове медичне обстеження до практичного навчання чи виробничого навчання для осіб, які не досягли 18 років, ще не прийнятий. Комітет запросив бути поінформованим про будь-які подальші розробки.

Звіт не містить жодної інформації щодо нового Кодексу законів про працю або будь-яких змін у цій галузі. У звіті зазначається, що Інспекція з питань праці встановила 74 порушення норм щодо медичного огляду молодих працівників у 2014 році, 2 у 2015 році, 91 у 2016 році та 18 у 2017 році. Що стосується заходів, вжитих Інспекцією праці, у звіті вказується, що в 2014 році було видано 67 наказів щодо усунення порушень та складено 56 адміністративних протоколів щодо правопорушень, скоєними роботодавцями. Комітет зазначає, що у 2015 році було надано 1 наказ щодо усунення порушень та 1 адміністративний протокол; у 2016 році 32 накази та 27 адміністративних протоколів та у 2017 році 16 наказів та 16 адміністративних протоколів. Згідно зі звітом впливає, що питання про адміністративну відповідальність піднімалося, але штрафу в жодному разі не накладалося.

У звіті не зазначається відсоток підприємств, які щорічно перевіряються Інспекцією з питань праці стосовно обов'язкових медичних оглядів молодих працівників, які не досягли 18 років, від загальної кількості підприємств. Комітет просить у наступному звіті вказати ці показники, а також надати інформацію про моніторингову діяльність Інспекції праці, про кількість та характер виявлених порушень, а також про вжиті заходи та щодонакладення штрафів на роботодавців, які не дотримувались заборони на нічну роботу молодих працівників віком до 18 років.

Висновок

До отримання запитуваної інформації Комітет робить висновок, що ситуація в Україні відповідає статті 7§9 Хартії.

Стаття 7 - Право дітей та молоді на захист
Пункт 10 - Особливий захист від фізичних та моральних небезпек

Захист від сексуальної експлуатації

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет вважав, що ситуація в Україні не відповідає положенням Хартії на тій підставі, що законодавство не захищало дітей віком до 18 років від дитячої проституції, законодавством не передбачена кримінальна відповідальність за використання дітей у виробництві порнографічних матеріалів, якщо було доведено, що дитина отримала плату за послуги чи дитина погодилась із залученням, а просте володіння дитячою порнографією не було кримінальним злочином.

Комітет попросив бути поінформованим про будь-які законодавчі розробки, оскільки згідно зі звітом, План заходів щодо забезпечення виконання Європейської соціальної хартії передбачав внесення змін до законодавства для приведення його у відповідність до положень Хартії у частині положень щодо сексуальної експлуатації дітей.

Комітет зазначає зі звіту, що протягом референтного періоду було прийнято кілька законів щодо захисту дітей від сексуальної експлуатації, зокрема Закон № 2229- VIII від 7 грудня 2017 року "Про запобігання та боротьбу з домашнім насильством", який містить положення, спрямовані на захист дітей віком до 18 років проти насильства.

Комітет також зазначає, що протягом референтного періоду були прийняті зміни до Кримінального кодексу для посилення захисту дітей від сексуального насильства та експлуатації

Крім того, Уряд України підготував проект Закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства", який був зареєстрований Верховною Радою України під № 6588 від 15 червня 2017 року.

Комітет просить надати у наступному звіті інформацію про прийняття та застосування цього проекту закону.

Комітет зазначає зі звіту Урядового комітету [GC(2016)22, звіт щодо Висновків 2015 року Європейської соціальної хартії], що стосовно попередніх висновків про невідповідність стосовно підстав, що зайняття проституцією з дитиною старше 16 років не є кримінальним правопорушенням, питання буде розглянуто в новому законодавстві. Оскільки це законодавство ще не прийняте, Комітет підтверджує свій попередній висновок про невідповідність.

Щодо другої підстави невідповідності у Висновках 2015 року представник Урядового комітету заявив, що фактично пункт 4 статті 301 Кримінального кодексу, який посилався на пункт 1 статті 301, передбачає кримінальну відповідальність за виробництво робіт, зображень та іншого порнографічного матеріалу із зображенням дітей, у випадках, коли до дитини застосовується примус, а також у випадках, коли дитина сама погоджується на виготовлення таких матеріалів та незалежно від того, чи дитина отримала плату за послуги. Комітет просить надати у наступному звіті оновлену інформацію щодо цього пункту, тим часом як він притримується своєї позиції щодо відповідності ситуації.

Комітет відзначає проекти, що здійснюються у сфері захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, такі як:

- Створення Інформаційно-ресурсного центру «Дитинство без насильства» Всеукраїнським благодійним фондом «Фонд благополуччя дітей України»;
- Запуск у 2014 році проекту «Запобігання сексуальному насильству та

сексуальній експлуатації дітей у країнах Центральної та Східної Європи - комплексний підхід» у співпраці з Фондом «Розширення прав та можливостей дітей» (Польща) та за фінансової підтримки Фонду ОАК (Швейцарія) (впроваджується до 2019 року);

- Розробка методичного посібника «Формування навичок безпечної поведінки дітей», затвердженого Міністерством освіти і науки для використання в навчальних закладах, та методичного посібника «Навчіть дитину захищати себе»;
- Навчальні сесії, кампанії з підвищення обізнаності, пілотні проекти та інші заходи у співпраці з Радою Європи, пов'язані з виконанням Конвенції Лансароте.

Комітет просить надати у наступному звіті оновлену інформацію про масштаби проблеми використання, придбання або пропонування дітей віком до 18 років для занять проституцією, виготовлення порнографії та порнографічних вистав. У наступному звіті він просить надати статистичну інформацію про кількість та характер повідомлених порушень, розслідувань, переслідувань, судимості та кримінальних покарань.

Комітет також запитує, чи можуть діти-жертви сексуальної експлуатації, пов'язані з торгівлею людьми чи ні, нести кримінальну відповідальність за свої дії.

Захист від зловживання інформаційними технологіями

Комітет зазначає, що у звіті не міститься оновленої інформації щодо захисту дітей від зловживання інформаційними технологіями.

Комітет нагадує, що нові інформаційні технології спростили сексуальну експлуатацію дітей. Інтернет стає однією з найбільш часто використовуваних платформ для поширення дитячої порнографії.

Комітет відмічає зі Звіту Групи експертів із протидії торгівлі людьми (GRETA) про виконання Україною Конвенції Ради Європи про протидію торгівлі людьми (2018), що Департамент кіберполіції Національної поліції здійснює моніторинг Інтернету з метою виявлення, ідентифікації та переслідування злочинців, які створюють онлайн-акаунти та ресурси для розповсюдження зображень сексуального насильства над дітьми та інших форм сексуальної експлуатації, а також те, що цей Департамент бере участь у Міжнародній робочій групі (VCACITF) службовців правоохоронних органів понад 40 країн з метою протидії сексуальному насильству над дітьми в Інтернеті.

Однак він зазначає, що за даними Міжнародного глобального дослідження ЕСПАТ щодо сексуальної експлуатації дітей у подорожах та туризмі (2015), на даний момент, за неофіційними даними, дитяча порнографія з Росії, Білорусі та України на платних веб-сайтах припадає майже на третину загального обсягу такої продукції у всьому світі.

Комітет просить надати у наступному звіті оновлену інформацію про конкретні заходи, вжиті для захисту дітей від зловживання інформаційними технологіями, та про досягнуті результати.

Захист від інших форм експлуатації

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет попросив повідомити про вжиті заходи щодо вдосконалення ідентифікації жертв торгівлі людьми серед іноземних неповнолітніх, які не супроводжуються, та заходи, вжиті для вирішення проблеми дітей без супроводу, зокрема шляхом надання їм належного та безпечного житла та шляхом призначення належним чином навчених законних опікунів.

У звіті вказуються заходи, вжиті протягом референтного періоду для запобігання торгівлі людьми, для підвищення ефективності виявлення осіб, які вчиняють чи сприяють подібним правопорушенням, для захисту прав жертв торгівлі людьми, зокрема дітей, та надання їм допомоги, а саме:

Державна програма протидії торгівлі людьми на період до 2020 року (затверджена постановою Кабінету Міністрів № 1053 від 7 жовтня 2015 року);

Державна соціальна програма протидії торгівлі людьми на період до 2020 року (прийнята Постановою Кабінету Міністрів України №111 від 24 лютого 2016 року);

План дій щодо протидії торгівлі людьми на період до 2020 року (затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 8 квітня 2016 року № 405).

Згідно зі звітом, 50 дітей були визначені жертвами торгівлі людьми у період 2012-2017 років.

Згідно з вищезгаданим звітом GRETA, 40 дітей (25 дівчаток та 15 хлопчиків) стали жертвами торгівлі людьми між 2014 та 2017 роками. У звіті вказується, що загалом жертви вербуються серед внутрішньо переміщених осіб, осіб, які постраждали від безробіття та бідності, молоді, яка залишає спеціалізовані заклади, та дітей вулиці. Вербування жертв через Інтернет, веб-сайти для роботи та соціальні мережі є тенденцією до зростання. У звіті вказується, що Міністерство соціальної політики визначило 29 українських дітей (13 хлопчиків та 16 дівчаток) жертвами торгівлі людьми між 2014 та червнем 2017 року. Більшість із них (вісім хлопців та 14 дівчат) стали жертвами торгівлі людьми в межах України. Більшість дітей-жертв торгівлі людьми (16) були піддані трудовій експлуатації з наступною сексуальною експлуатацією (11) та експлуатацією жебрацтва (7). За даними влади, у більшості випадків діти, які стали жертвами торгівлі людьми, були виявлені правоохоронними органами.

Комітет зазначає зі звіту GRETA, що статистичні дані щодо торгівлі людьми в Україні залишаються значною мірою неконсолідованими: правоохоронні органи збирають дані про кількість жертв торгівлі людьми, зареєстрованих у ході кримінальних розслідувань, Міністерство соціальної політики веде облік осіб, які офіційно подали заявку на отримання статусу жертви, а Офіс МОМ, громадські організації та постачальники соціальних послуг ведуть власну статистику щодо жертв та передбачуваних жертв торгівлі людьми, яким вони допомагають. GRETA вкотре закликала українську владу розробити та підтримувати всебічну та цілісну статистичну систему щодо торгівлі людьми.

Комітет просить проінформувати про вжиті кроки для створення консолідованої статистичної системи щодо торгівлі людьми.

Що стосується трудової експлуатації дітей, Комітет відзначає зі звіту Національного опитування з приводу дитячої праці 2015 року, проведеному Державною службою статистики України за фінансової та технічної підтримки Міжнародної організації праці (МОП) (поза референтним періодом), що 5,1 відсотка від загальної кількості дітей віком 5–17 років було залучено до дитячої праці, частину з яких було задіяно у небезпечних роботах.

Комітет просить у наступному звіті надати інформацію про кількість дітей, імовірно залучених до дитячої праці, а також інформацію про заходи, вжиті для вирішення проблеми.

Що стосується дітей вулиці, Комітет приймає до уваги план дій щодо реалізації "Національної стратегії запобігання соціальному сирітству" на період до 2020 року, затверджений Кабінетом Міністрів України 27 березня 2013 року. Він просить надати у наступному звіті інформацію про досягнення Національної стратегії.

У цьому контексті Комітет посилається на Загальний коментар Комітету ООН з прав дитини № 21, який надає авторитетні вказівки державам щодо розробки комплексних, довгострокових національних стратегій відносно дітей вулиці з використанням цілісного підходу до прав дитини та вирішення питань щодо запобігання та реагування відповідно до Конвенції про права дитини, яку ратифікувала Україна.

Комітет просить проінформувати про масштаби проблеми та вжиті заходи для покращення захисту та допомоги дітям вулиці.

Висновок

Комітет приходить до висновку, що ситуація в Україні не відповідає статті 7§10 Хартії натій підставі, що не всі діти віком до 18 років захищені від сексуальної експлуатації.

Стаття 8 - Право працюючих жінок на захист материнства
Пункт 1 - Відпустка по вагітності та пологах

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Право на допомогу по вагітності та пологах

У своїх попередніх висновках (Висновки 2015 та 2017 рр.) Комітет встановив, що ситуація не відповідає статті 8§1 на тій підставі, що не було встановлено, що в законодавстві та на практиці існували адекватні гарантії для захисту працівниць від несправедливого тиску, що підштовхує їх до отримання менше шести тижнів післяпологової відпустки. Тому Комітет знову просить отримати конкретну інформацію з цього приводу, включаючи дані про фактично використану середню тривалість декретної відпустки.

У відповідь у звіті зазначається, що протягом референтного періоду в законодавстві не відбулося жодних змін, і він повторює, що статтею 179 КЗпП передбачено, що за лікарською порадою працівниці мають право на 70-денну оплачувану декретну відпустку до народження їх дитини та 56 днів після цього (що може бути продовжено до 70 днів у разі багатоплідних пологів або ускладнень, пов'язаних з народженням). Комітет вже зазначив, що ці положення сформульовані в термінах, які прямо не зазначають, що повинен бути обов'язковий період післяпологової відпустки не менше шести тижнів, як того вимагає Хартія. Комітет також зауважує з коментарів Комітету експертів з питань застосування конвенцій та рекомендацій (СЕАСР), опублікованих у 2010 році (99-а сесія Міжнародної Конференції праці) щодо Конвенції № 103 про захист материнства (переглянута, 1952), що, відповідно до пункту 9 Наказу № 532/274/136- ос/1406 від 3 листопада 2004 року щодо видачі медичних довідок, жінки, які народили, повертаються до роботи після декретної відпустки тривалістю 126 днів. Згідно з пунктом 4.1 цього Наказу повернення на роботу після відпустки по вагітності та пологах без попереднього дозволу лікуючого лікаря є порушенням положень стосовно медичної допомоги, що містяться у чинних регламентах. Однак Комітет зазначає зі звіту, що, оскільки відпустка по вагітності та пологах є правом, а не обов'язком, жінки мають право перервати декретну відпустку, незважаючи на дату медичної довідки. Крім того, якщо жінка продовжує працювати за власним бажанням, незважаючи на медичну довідку, видану для надання їй права на відпустку по вагітності та пологах або якщо вона поновлює роботу раніше, орган соціального страхування покриває лише фактичні дні відпустки.

Комітет бере до уваги інформацію про перевірки, здійснені Інспекцією праці щодо використання декретної відпустки, зокрема цифри щодо кількості проведених перевірок, зафіксованих порушень та накладених штрафних санкцій.

Зазначаючи, що не було надано жодних доказів, які б свідчили про те, що стаття 2§1 КЗпП може бути застосована та фактично застосовується для уникнення будь-якого скорочення декретної відпустки (Висновки 2015 р.), Комітет знову просить надати детальну інформацію у наступному звіті про правові гарантії, створені для захисту жінок, які нещодавно народили, від тиску, що підбурює їх до скорочення декретної відпустки, таких як законодавство проти дискримінації на роботі за ознакою статі та сімейних обов'язків, угода між соціальними партнерами, що захищає свободу вибору зацікавлених жінок або інші гарантії, передбачені загальною правовою базою щодо материнства. Він також просить відповідні дані про фактично використану середню тривалість декретної відпустки. Тим часом Комітет вважає, що ситуація не відповідає статті 8§1 Хартії на тій підставі, що не встановлено, що в законодавстві чи на практиці є достатні гарантії для захисту працівниць від тиску, щоб взяти менше шість тижнів післяпологової відпустки.

Право на допомогу по вагітності та пологах

Раніше Комітет зазначав (Висновки 2015 та 2011 рр.), що відповідно до статті 38 Закону про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від тимчасової втрати працездатності та витрат, пов'язаних з народженням та похоронами, пільги надаються під час декретної відпустки для компенсації втраченої заробітної плати. Відповідно до статті 39 вищезазначеного закону, ці пільги становлять 100% середньої заробітної плати працівниць і не залежать від їхнього страхового стажу.

У своєму попередньому висновку Комітет запитав, чи відповідає мінімальний розмір допомоги по вагітності та пологах принаймні 50% середнього рівня доходу.

У відповідь у звіті зазначається, що відповідно до статей 25 та 26 Закону про державну схему загальнообов'язкового страхування щомісячна сума допомоги по вагітності та пологах не може бути меншою, ніж розмір допомоги, обчислений на основі мінімальної заробітної плати. Допомога по вагітності та пологах виплачується застрахованим особам незалежно від кількості фактичних днів декретної відпустки, взятих до народження.

Відповідно до звіту, у 2015 році мінімальна місячна заробітна плата становила 1 378 грн (52 євро), а мінімальна допомога по вагітності та пологах становила 5 704,02 грн (215 євро); 1 600 гривень (60 євро) та 6 622,56 гривень (250 євро) відповідно у 2016 році та 3 723 гривні (110 євро) та 15 411,06 гривні (454 євро) відповідно у 2017 році. У світлі викладеного Комітет зазначає, що мінімальна допомога по вагітності та пологах значно перевищує мінімальну заробітну плату. Він також зазначає, що звіт не відповідає на його запитання, тому повторює його. Він вказує, що, якщо необхідна інформація не буде надана в наступному звіті, ніщо не дозволить Комітету встановити, що ситуація в Україні відповідає статті 8§1 Хартії в цьому відношенні.

Комітет нагадує, що відповідно до статті 8§1 рівень пільг за заміщення доходу повинен бути встановлений таким чином, щоб він був доцільно пропорційним попередній зарплаті (пільги повинні дорівнювати попередній зарплаті або наближатися до її вартості та не бути менше 70% попередньої заробітної плати), і він ніколи не повинен опускатися нижче 50% середньодушового еквівалентного доходу (Заява про тлумачення статті 8§1, Висновки 2015 р.). Якщо допомога, про яку йдеться мова, становить від 40% до 50% від середньодушового еквівалентного доходу, інші пільги, включаючи соціальну допомогу та житло, будуть враховані. З іншого боку, якщо рівень допомоги є нижчим за 40% середньодушового еквівалентного доходу, він явно недостатній, а його поєднання з іншими пільгами не може привести ситуацію у відповідність до статті 8§1.

Висновок

Комітет приходить до висновку, що ситуація в Україні не відповідає статті 8§1 Хартії на тій підставі, що не встановлено, що в законодавстві чи на практиці є достатні гарантії для захисту працівниць від тиску для того, або взяти менше шести тижнів післяпологової відпустки.

Стаття 8 - Право працюючих жінок на захист материнства
Пункт 2 - Незаконність звільнення під час декретної відпустки

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Заборона звільнення

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет встановив, що ця ситуація відповідає статті 8§2 Хартії щодо цього пункту. Оскільки, згідно зі звітом, ситуація залишається незмінною, це підтверджує його попередній висновок про відповідність.

Відшкодування у випадку незаконного звільнення

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет встановив, що ця ситуація відповідає статті 8§2 Хартії щодо цього пункту. У звіті підтверджується, що немає обмеження моральної шкоди у разі незаконного звільнення працівниці під час вагітності чи відпустки по вагітності та пологах.

У звіті також зазначено, що було виявлено 26 порушень статті 184 КЗпП у 2014 році, сіму 2015 році та 13 у 2016 та 2017 роках.

Висновок

Комітет робить висновок, що ситуація в Україні відповідає статті 8§2 Хартії.

Стаття 8 - Право працюючих жінок на захист материнства
Пункт 3 - Вільний час для годуючих матерів

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет встановив, що ситуація відповідає статті 8§3 Хартії. Оскільки ситуація залишається незмінною, це підтверджує його попередній висновок про відповідність.

Комітет запитує, які правила стосуються жінок, які працюють за сумісництвом.

Висновок

Комітет робить висновок, що ситуація в Україні відповідає статті 8§3 Хартії.

Стаття 8 - Право працюючих жінок на захист материнства
Пункт 4 - Регулювання нічної роботи

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет встановив, що ситуація відповідає статті 8§4 Хартії. У звіті вказується, що ситуація залишалася незмінною протягом референтного періоду: стаття 176 КЗпП забороняє нічну роботу вагітним жінкам та жінкам, які мають дітей віком до трьох років.

У своєму попередньому висновку Комітет запитав, чи зацікавлені працюючі жінки переводяться на денну посаду, поки їхній дитині не виповниться три роки та які правила застосовуються, якщо таке переведення неможливе.

Комітет посилається на свій висновок щодо статті 2§7 (Висновки 2018 р.), вказуючи, що ситуація не відповідала Хартії на тій підставі, що можливості переведення на денну роботу недостатньо передбачені; закони та нормативні акти не передбачали постійних консультацій з представниками працівниць щодо умов нічної праці та щодо заходів, що вживаються для узгодження потреб працівниць із особливим характером нічної роботи; і в законодавстві не було передбачено обов'язкових медичних оглядів до працевлаштування на нічній роботі та регулярно після цього.

Комітет зазначає, що у звіті немає нової інформації. Отже, він повторює свої запитання. Він вказує, що, якщо необхідна інформація не буде надана в наступному звіті, ніщо не дозволить Комітету встановити, що ситуація в Україні відповідає статті 8§4 Хартії в цьому відношенні.

Комітет посилається на свою Пояснювальну заяву щодо статей 8§4 та 8§5 (Висновки 2019 р.) і просить підтвердити в наступному звіті, що в результаті зміни умов праці або переведення на іншу посаду не відбуватиметься втрата по оплаті праці і що в у випадку звільнення від роботи у зв'язку з вагітністю та пологами, зацікавлена жінка має право на оплачувану відпустку; крім того, він просить підтвердити у наступному звіті, що зацікавлені жінки зберігають право повернутися до попередньої роботи наприкінці захищеного періоду.

Висновок

До отримання запитуваної інформації Комітет відкладає свій висновок.

Стаття 8 - Право працюючих жінок на захист материнства
Пункт 5 - Заборона небезпечної, шкідливої для здоров'я чи важкої праці

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

У своїх попередніх висновках (Висновки 2017 р.) Комітет встановив, що ситуація відповідає статті 8§5 Хартії щодо захисту від небезпечної, шкідливої для здоров'я чи важкої праці. Він зазначив, що Наказ Міністерства охорони здоров'я № 256 від 29 грудня 1993 р. забороняв цю діяльність для всіх жінок. Однак Комітет зазначає, що цей Наказ було скасовано Наказом Міністерства юстиції № 1254 від 13 жовтня 2017 року, зареєстрованим Міністерством юстиції 13 грудня 2017 року (за № 1508/31376). У звіті зазначається, що цей Наказ містить перелік 450 професій. Комітет просить у наступному звіті надати детальну інформацію про зміст цього Наказу.

У звіті зазначається, що національні норми щодо гігієнічної класифікації показників шкідливості та факторів безпеки у виробничому середовищі, а також щодо тяжкості та інтенсивності трудового процесу були затверджені Наказом Міністерства охорони здоров'я від 24 квітня 2014 року № 248 (зареєстрованого Міністерством юстиції 6 травня 2014 року (за № 472/25249)). Відповідно до звіту, існує чотири категорії умов праці: 1) оптимальні умови праці; 2) прийнятні умови праці - вони не перевищують встановлених гігієнічних норм і не мають негативного впливу на здоров'я працівників та їх потомства в коротко- чи довгостроковій перспективі; 3) шкідливі умови праці та 4) небезпечні умови праці. У звіті зазначається, що умови праці оцінюються з урахуванням хімічних та біологічних факторів, шуму, вібрації, атмосферного тиску, іонізуючого випромінювання тощо.

У світлі викладеного Комітет просить підтвердити, що працевлаштування вагітних жінок, жінок, які нещодавно народили та годують свою дитину, все ще заборонено на підземних роботах у шахтах та те, що інша небезпечна діяльність, така, як потрапляння під вплив свинцю, бензолу, іонізуючого випромінювання, високих температур, вібрацій або збудників вірусів заборонено або суворо регламентовано для визначеної групи жінок залежно від ризиків, які створює робота.

У своїх попередніх висновках (Висновки 2015 р.) Комітет констатував (зважаючи на неодноразову відсутність інформації з цього приводу), що ситуація не відповідає статті 8§5 Хартії на тій підставі, що згідно із законодавством України, право працівниць на повернення до попереднього працевлаштування наприкінці періоду материнства/годування не гарантовано.

Щодо причини невідповідності, у звіті повторюється інформація, вже відмічена Комітетом (Висновки 2011 та 2015 рр.) щодо права працівниць на переведення на іншупосаду без втрати зарплати, поки їх дитина не досягне трирічного віку. Однак, досі не визначено, чи мають працівниці наприкінці захищеного періоду (тобто коли дитині виповниться три роки) право повернутися на посаду, яку вони обіймали до того, як їх було переведено на іншу посаду на підставах материнства. Зважаючи на неодноразову відсутність інформації з цього приводу, Комітет повторює свій висновок про невідповідність.

Комітет зазначає, що стаття 8 Хартії передбачає конкретні права, що захищають працюючих жінок під час вагітності та пологового періоду (Заява про тлумачення статей 8§4 та 8§5, Висновки 2019 р.). Оскільки вагітність і материнство є специфічними для статі, будь-яке менш сприятливе поводження через вагітність або материнство слід розглядати як пряму гендерну дискримінацію. Отже, незабезпечення конкретних прав, спрямованих на охорону здоров'я та безпеку матері та дитини під час вагітності та материнства, або порушення їх прав через спеціальний захист у такий період також є прямою гендерною дискримінацією. Звідси випливає, що з метою забезпечення недискримінації за ознакою

статі працюючі жінки впродовж захищеного періоду не можуть перебувати в менш вигідній ситуації, також щодо їх доходів, якщо необхідне коригування їхніх умов праці з метою забезпечення необхідного рівня охорони здоров'я.

Звідси випливає, що у випадку, якщо жінка не може бути працевлаштована на своєму робочому місці через проблеми охорони здоров'я та безпеки, і, як наслідок, її переводять на іншу посаду або, якщо таке переведення неможливе, їй натомість надається відпустка, держава повинна забезпечити, щоб у захищений період вона мала право на свою середню попередню зарплату або отримувала допомогу соціального страхування, що відповідає 100% її попередньої середньої зарплати. Далі вона повинна мати право повернутися на попередню посаду.

Висновок

Комітет приходить до висновку, що ситуація в Україні не відповідає статті 8 §5 Хартії на тій підставі, що у випадку переведення на іншу посаду закон не гарантує право працівниць на повернення до попереднього працевлаштування наприкінці їхнього періоду материнства/годування.

Стаття 16 - Право сім'ї на соціальний, правовий та економічний захист

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Правовий захист сімей

Права та обов'язки, врегулювання суперечок

Комітет посилається на свої попередні висновки (Висновки 2011 та 2015 рр.) щодо опису **прав та обов'язків подружжя**, в яких він визнав, що ситуація відповідала Хартії, а також стосовно законодавчої бази, що стосується **врегулювання суперечок**, у тому числі щодо дітей та **посередницьких служб**. Проте він просить надати у наступному звіті оновлену інформацію з цих питань, також з огляду на занепокоєння, висловленого в 2017 році Комітетом ООН з питань ліквідації дискримінації щодо жінок (CEDAW) (див.нижче, що стосується насильства в сім'ї) у своїх Заключних зауваженнях щодо восьмого періодичного звіту України.

Питання, пов'язані з **обмеженням батьківських прав та розміщенням дітей**, розглядаються відповідно до статті 17§1.

Домашнє насильство над жінками

Комітет посилається на свої попередні висновки, вважаючи, що ситуація не відповідала Хартії з цього приводу (Висновки 2011, 2015 та 2017 рр.).

Він нагадує, що від держав-учасниць вимагається забезпечити адекватний захист жінок як у законі, так і на практиці, з огляду на принципи, викладені в Рекомендації Rec (2002)5 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам з питань захисту жінок від насильства та Рекомендації 1681 (2004) Парламентської асамблеї щодо кампанії по боротьбі з домашнім насильством проти жінок у Європі. Він зазначає, що ці інструменти були замінені в 2011 році Конвенцією про запобігання та протидію насильству над жінками та домашньому насильству (Стамбульська конвенція), що є юридично обов'язковим для держав, які її ратифікували. Однак Україна ще не ратифікувала її.

У цьому відношенні у звіті вказується, що нове законодавство було прийнято наприкінці 2017 року, вносячи зміни, з одного боку, до Кримінального кодексу та Кримінального процесуального кодексу з метою імплементації Стамбульської конвенції (Закон № 2227-VIII від 6 грудня 2017 року) та з іншого боку, визначення організаційно-правових принципів запобігання та протидії домашньому насильству та основних напрямків реалізації державної політики у цій галузі з метою захисту прав та інтересів жертв (Закон № 2229-VIII від 7 грудня 2017 року). Комітет приймає до уваги ці заходи, які, зокрема, краще визначили поняття домашнього насильства, включаючи економічне та психологічне насильство, та забезпечують посилений захист жертв насильства (інформаційні заходи для жертв, також через телефонний центр; встановлення конфіденційних служб підтримки та притулків; надання безоплатної правової допомоги; можливість отримати компенсацію нанесеної матеріальної та моральної шкоди тощо). Однак він зазначає, що це нове законодавство набуло чинності поза межами референтного періоду (Закон № 2227 набув чинності 11 січня 2019 року, а Закон № 2229 набув чинності 7 січня 2018 року).

Крім того, у звіті не міститься запитувана інформація про дії та заходи (запобігання, захист, притягнення до відповідальності, інтегрована політика), які ефективно здійснюються у цій галузі, а також не надає будь-якої інформації про результати, досягнуті в результаті здійснення раніше представлених заходів. (Висновки 2011, 2015 та 2017 рр.). Комітет також зазначає, що CEDAW (Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації відносно жінок) у своїх Заключних зауваженнях щодо восьмого періодичного звіту України (2017

р.) висловила стурбованість певними недоліками щодо визначення згвалтування, обмеженою спроможністю службовців правоохоронних органів та судових органів розслідувати, документувати та переслідувати випадки сексуального насильства; відсутність відповідних статистичних даних; твердження про те, що судді часто вдаються до медіації навіть у ситуаціях домашнього насильства і не враховують гендерно-зумовлене насильство при вирішенні справ про опіку над дітьми та права на відвідування.

Комітет просить представити у наступному звіті вичерпну та оновлену інформацію про всі розглянуті вище пункти, включаючи відповідні статистичні дані та приклади судової практики, щоб зокрема оцінити, як тлумачиться та застосовується нове законодавство та його вплив на запобігання та зменшення домашнього насильства. Тим часом він вважає, що жінкам не передбачено належного захисту від домашнього насильства, як узаконі, так і на практиці.

Соціально-економічний захист сімейСлужби

сімейного консультування

Раніше Комітет зазначив, що послуги сімейного консультування надаються центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (Висновки 2015 р.).

Дитячі установи

Комітет посиляється на свої попередні висновки (Висновки 2011 та 2015 рр., стаття 27§1), де він зазначив кількість державних та приватних дошкільних закладів, показник відвідуваності дітей віком до трьох років та до п'яти років; положення про фінансову допомогу батькам дітей, які відвідують дитячі установи. Однак він зазначає, що згідно з даними UNICEF, альтернативні системи сімейної допомоги були недостатньо розвиненими, і, як результат, у 2017 році було близько 106 000 дітей, відокремлених від їхніх сімей та проживаючих у різних дитячих установах. У наступному звіті він просить прокоментувати цю ситуацію та надати оновлену інформацію про дитячі установи в Україні (типи закладів, охоплення щодо кількості дітей у віці 0-6 років, співвідношення персоналу до дітей, навчання персоналу, відповідні приміщення та вартість догляду за дитиною для батьків тощо).

Допомога сім'ям

Рівний доступ до допомоги сім'ям

У своїх попередніх висновках (Висновки 2015 та 2017 рр.) Комітет запитав, якими є критерії отримання допомоги сім'ям для іноземних громадян та, якщо це доречно, критерії набуття постійного місця проживання. Тим часом Комітет вважав, що ситуація не відповідає положенням Хартії на тій підставі, що не було встановлено, що громадяни інших держав-учасниць мали рівне ставлення щодо отримання допомоги сім'ям. Комітет зазначає зі звіту, що відповідно до Закону № 2811 іноземні громадяни, які постійно проживають в Україні, а також особи, які мають статус біженця в Україні, мають рівні права на державну допомогу, як і громадяни України на умовах, передбачених цим Законом, іншими положеннями міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Парламентом України.

Комітет нагадує, що стаття 16 виключає вимоги щодо тривалості проживання в країні з точки зору пільг, які нараховуються на основі внесків, але держави можуть застосовувати вимоги щодо тривалості проживання стосовно пільг, нарахування яких не базується на внесках, за умови, що тривалість не є надмірною. Пропорційність такої

тривалості проживання в країні вивчається в кожному конкретному випадку з урахуванням характеру та призначення допомоги: строк 6 місяців є розумним і, таким чином, відповідає статті 16. З іншої сторони, періоди 1 рік і тим паче 3–5 років явно є надмірними, а тому є порушенням статті 16. Комітет запитує, які умови для отримання постійного місця проживання?

Рівень допомоги сім'ям

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет попросив надати у наступному звіті інформацію про мінімальну заробітну плату, а також про середньодушовий еквівалентний дохід або подібні показники, такі як середній дохід тощо. Комітет також попросив вказати у наступному звіті відсоток сімей, які отримують допомогу на дитину.

Комітет відмічає зі звіту, що відповідно до Закону України про прожитковий мінімум № 966 від 15 липня 1999 р. застосовується прожитковий мінімум, зокрема для встановлення розміру допомоги сім'ям з дітьми. Прожитковий мінімум визначається щомісяця на особу, а також окремо для осіб, що належать до основних соціальних та демографічних груп, зокрема дітей віком до 6 років та дітей віком від 6 до 18 років. Далі Комітет бере до відома зі звіту інформацію про рівні прожиткового мінімуму.

Комітет також відзначає, базуючись на Взаємній інформаційній системі соціального захисту Ради Європи (MISSCEO), що згідно із Законом про державну допомогу сім'ям з дітьми із змінами, сім'ї мають право на допомогу дітям віком до 16 років або 18 років, якщо дитина ще навчається в школі. Допомога дорівнює 50% мінімальної заробітної плати для кожної дитини, якщо сукупний середньомісячний дохід на одного члена сім'ї в попередньому кварталі не перевищував трикратного розміру мінімальної заробітної плати.

Комітет також зазначає, що матері чи батьки, які піклуються про 3 і більше дітей віком до 16 років (18 років, якщо діти є студентами денної форми навчання) мають право на 100% мінімальної заробітної плати та 200% від мінімальної заробітної плати за догляд за 4 або більше дітьми.

Комітет нагадує, що для дотримання статті 16 допомога на дітей повинна становити адекватну надбавку до доходу, що стосується тих випадків, коли допомога становить значний відсоток від середньодушового еквівалентного доходу. У своєму попередньому висновку Комітет попросив надати інформацію про середній дохід. Комітет зазначає, що звіт не надає цієї інформації. Тому Комітет вважає, що не встановлено, що розмір допомоги на дітей є адекватним.

Заходи на користь незахищених сімей

Комітет запитує, які конкретні заходи вживаються для забезпечення економічного захисту вразливих сімей, таких як сімей-одинаків та ромських сімей.

Житло для сімей

Україна прийняла статтю 31 Хартії про право на житло. Оскільки всі аспекти житла сімей, на які поширюється стаття 16, також охоплені статтею 31, для держав, які прийняли обидві статті, Комітет посилається на статтю 31 з питань, що стосуються житла сімей.

Участь асоціацій, що представляють сім'ї

Комітет посилається на свої попередні висновки (Висновки 2015 р.), де він визнав відповідність ситуації Хартії у цьому відношенні.

Висновок

Комітет приходить до висновку, що ситуація в Україні не відповідає статті 16 Хартії з тієї причини, що:

- жінкам не передбачено належного захисту від домашнього насильства, як у законі, так і на практиці.
- не встановлено, що рівень допомоги сім'ям є адекватним.

Стаття 17 - Право дітей та молоді на соціальний, правовий та економічний захист

Пункт 1 - Допомога, освіта та навчання

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Правовий статус дитини

Комітет із занепокоєнням зазначив, що в Європі зростає кількість дітей, зареєстрованих як особи без громадянства, оскільки це матиме серйозний вплив на доступ цих дітей до основних прав та послуг, таких як освіта та охорона здоров'я.

У 2015 році УВКБ ООН оцінило загальну кількість осіб без громадянства в Європі у 592 151 особу. Комітет відзначає з інших джерел (Європейська мережа з питань без громадянства та Інститут з питань без громадянства та інклюзії, Інформування про країну 2018 р.), що згідно з даними, представленими офісом Омбудсмана у 2017 році, в Україні офіційно зареєстровано 6 500 осіб без громадянства. Водночас, за даними Агентства ООН у справах біженців, за 2016 рік в Україні проживало 35 363 особи без громадянства.

Комітет запитує, які заходи було вжито державою для зменшення кількості осіб без громадянства (наприклад, забезпечення встановлення ідентифікації кожної дитини-мігранта без громадянства, спрощення процедур отримання громадянства та вжиття заходів щодо ідентифікації дітей, незареєстрованих при народженні).

Комітет запитує далі, які заходи були вжиті для полегшення реєстрації народження, особливо для вразливих груп, таких як роми, шукачі притулку та діти, які перебувають у нерегулярному становищі.

Захист від неналежного та жорстокого поводження

Комітет нагадує, що раніше він визнав ситуацію відповідною у цьому відношенні, усі форми тілесних покарань заборонені в будь-якій ситуації (Висновки 2015 р.).

Зміни в цій ситуації не відбулися.

Права дітей, які знаходяться під опікою держави

Раніше Комітет просив отримати інформацію про будь-які поправки до процедури усунення дітей із їхніх сімей, після рішення Європейського суду з прав людини у справі "Савіні проти України", рішення від 18 грудня 2008 року щодо прийняття дітей заявників на державне піклування через нездатність заявників забезпечити належні умови життя (Висновки 2015 р.).

У звіті зазначається, що Постановою від 31 січня 2018 року СМ / ResDH (2018) 39 визнано, що Україна виконала рішення Європейського суду у справі "Савіні проти України" (заява № 39948/06). У зв'язку з цим Комітет зазначає, що рішення суду було розповсюджено серед усіх зацікавлених органів влади та організовано тренінги для суддів та органів ювенальної юстиції.

Комітет просить отримати інформацію про будь-які подальші заходи, спрямовані на те, щоб діти не були передані на державне піклування виключно на основі браку фінансових коштів батьків. Це питання є надзвичайно актуальним, враховуючи нижченаведену інформацію про кількість дітей у закладах, які мають живих батьків.

Раніше Комітет просив інформувати про ситуацію щодо розвитку виховання прийомних дітей та деінституціоналізації; він також запитав, який середній розмір одного закладу? (Висновки 2015 р.).

У звіті зазначається, що відповідно до статті 254 "Права дитини, яка перебуває у прийомній сім'ї" Сімейного кодексу України (із змінами, внесеними згідно із Законом №936 від 26 січня 2016 року), розміщення дитини у прийомній сім'ї вимагає згоди дитини, якщо він/вона досягла віку та рівня розвитку, щоб мати можливість це висловити. Розміщення дитини в прийомній сім'ї також по суті вимагає письмової згоди його/її батьків або інших законних представників.

Розміщення дитини у прийомній сім'ї без згоди батьків чи інших законних представників можливе, якщо, серед іншого, батьки були позбавлені батьківських прав або якщо існує негайна загроза життю чи здоров'ю дитини.

Дитина, яка розміщена в прийомну сім'ю, має право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами.

За даними Державної служби статистики, на кінець 2017 року в Україні налічувалось 3 677 прийомних сімей, в яких було 6 880 прийомних дітей.

Не надається інформація про кількість дітей у закладах чи про прогрес, досягнутий у деінституціоналізації. Комітет просить надати у наступному звіті повну інформацію про прогрес, досягнутий у деінституціоналізації дітей, включаючи кількість дітей в установах, прийомних сім'ях та інших формах опіки.

Згідно з іншими джерелами [Відкриття дверей для дітей Європи, Інформаційний бюлетень для України 2017 р.] станом на 1 вересня 2017 року в 759 установах було розміщено 104 000 дітей, в деяких з яких було 300-400 дітей на одну установу. Із цієї загальної кількості 2 755 дітей віком від 0 до 3 років проживали у 38 дитячих будинках. Понад 90% цих дітей мають батьків, яких не було позбавлено батьківських прав, але через такі причини, як бідність, соціальна вразливість сімей, відсутність послуг чи інклюзивної освіти в громаді, такі діти знаходяться в установах.

Далі, згідно з цим джерелом, на початок 2018 року (поза референтним періодом) у прийомних сім'ях знаходилося 13 689 дітей та 51 101 дитина перебувала у спорідненому догляді. Крім того, через відсутність можливостей та зменшення кількості соціальних працівників, а також недостатню підготовку потенційних прийомних вихователів та їх недостатню підтримку після розміщення дитини зросла кількість дітей, які повернулися до державних закладів із прийомних сімей. У той же час спостерігається збільшення у вісім разів кількості дітей, які успішно повертаються у свої родинні сім'ї: з 83 у 2016 році до 694 на кінець 2017 року.

У 2017 році уряд України прийняв Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та План заходів щодо її реалізації на першому етапі (2017-2018 рр.).

Не надається інша інформація про кількість дітей у закладах чи про прогрес, досягнутий у деінституціоналізації. **Комітет просить надати у наступному звіті повну інформацію про прогрес, досягнутий у деінституціоналізації дітей, включаючи кількість дітей в установах, прийомних сім'ях та інших формах опіки.**

Комітет зазначає, що кількість дітей у закладах суттєво не зменшилась з моменту його Висновку у 2011 році, де він зазначив, що приблизно 100 000 дітей знаходились у закладах.

Комітет вважає, що ситуація не відповідає положенням Хартії на тій підставі, що співвідношення дітей, які перебувають у інституційній опіці, до кількості дітей, які перебувають у прийомній або інших формах сімейної допомоги, є занадто високим.

Право на освіту

Що стосується освіти, Комітет посилається на свій висновок відповідно до статті 17§2.

Діти, які порушують закон

Комітет нагадує, що відповідно до статті 22 Кримінального кодексу особи, які досягли 16-річного віку, можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності. Діти віком від 14 до 16 років, які вчинили злочини, несуть кримінальну відповідальність лише у тому випадку, якщо вони вчинили насильницькі або майнові злочини, такі як вбивства, зґвалтування, крадіжки.

Згідно зі статтею 102(1) Кримінального кодексу, особи віком до 18 років, які вчинили злочин, можуть бути позбавлені волі строком від 6 місяців до 10 років, за винятком випадків, передбачених статтею 102(3)(е), коли за скоєння особливо тяжкого злочину, пов'язаного із втратою життя, дитину може бути засуджено до позбавлення волі на строк до 15 років. Позбавлення волі не може бути застосовано до дитини, яка вчинила незначне правопорушення вперше. У таких випадках суд накладає на дитину заходи виховного характеру.

Комітет нагадує, що позбавлення волі слід застосовувати лише винятково до молодих правопорушників як крайній захід, а також бути короткочасним та регулярно переглядатись. Він запитує, чи підлягають регулярному перегляду покарання у формі позбавлення волі, застосовані до дітей.

Комітет раніше вимагав підтвердження того, що законодавство дозволяє затримувати дітей до 12 місяців до судового розгляду. Звіт не надає конкретної відповіді на це запитання. Комітет повторює свій запит на цю інформацію та вважає, що якщо така інформація не буде надана у наступному звіті, не існуватиме жодних підстав для встановлення того, що ситуація відповідає Хартії по цьому питанню.

Комітет зазначає з інших джерел [Звіт Комітету з питань запобігання катуванням після його візиту в Україну в грудні 2017 року СРТ/Inf (2018) 41], що законодавство України все ще дозволяє розміщувати неповнолітніх у дисциплінарному ізоляторі (до 5 днів) та що Комітет з питань запобігання катуванням рекомендував скасувати це законодавче положення.

Комітет запитує, які заходи були вжиті для скасування одиночного ув'язнення дітей.

Право на допомогу

Стаття 17 гарантує право дітей, у тому числі дітей, які перебувають у незвичайному становищі та неповнолітніх дітей без супроводження, на піклування та допомогу, включаючи медичну допомогу та відповідне житло [Міжнародна федерація ліг з прав людини (FIDH) проти Франції, скарга № 14/2003, рішення по суті вересень 2004 року, § 36, *Міжнародний захист для дітей (DCI)* с. Pays-Bas, скарга № 47/2008, рішення по суті від 20 жовтня 2009 року, §§70-71, Європейська федерація національних організацій, щопрацюють з бездомними (FEANSA), проти Нідерландів, скарга № 86/2012, рішення по суті від 2 липня 2014 року, §50].

Згідно зі звітом, діти, які прибувають в Україну без супроводження, підпадають під відповідальність служби у справах дітей та державної служби з міграції, а після приїзду їм проводять перевірку здоров'я. Згодом їх направляють до Центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, який проводитиме оцінку потреб дитини та сформує основу індивідуального плану захисту дитини.

Комітет вважає, що затримання дітей на основі імміграційного статусу їхніх батьків суперечить найкращим інтересам дитини. Крім того, неповнолітні, які не

супроводжуються, не повинні бути позбавлені свободи, а утримання під вартою не може бути виправдане виключно на основі того, що дитина не супроводжується або розлучена, або за міграційним статусом або проживанням або відсутністю цього.

Комітет просить інформацію про засоби розміщення дітей-мігрантів у супроводі та без супроводу, включаючи заходи, що вживаються для забезпечення розміщення дітей у відповідних умовах. Він також просить отримати додаткову інформацію щодо допомоги, яка надається дітям без супроводу, зокрема для захисту їх від експлуатації та неналежного поводження. Нарешті, він запитує інформацію про те, чи можуть діти, які нерегулярно перебувають у державі у супроводі батьків чи ні, бути затримані, і якщо так, за яких обставин.

Комітет запитує, чи мають діти у незвичайній ситуації доступ до медичної допомоги.

Що стосується оцінки віку, Комітет нагадує, що, відповідно до інших правозахисних органів, він встановив, що використання тестування кісток для оцінки віку дітей, які не супроводжуються, є недоцільним та недостовірним. Використання такого тестування, таким чином, порушує статтю 17§1 Хартії. [Європейський комітет з першочергових дій для дитини та сім'ї (EUROCEF) проти Франції, скарга № 114/2015, рішення по суті від 24 січня 2018 року, §113]. Комітет запитує, чи використовує Україна аналіз кісток для оцінки віку, і якщо так, то в яких ситуаціях держава це робить. Якщо держава використовує таке тестування, Комітет запитує, які потенційні наслідки такого тестування (наприклад, чи можуть результати такого тесту послужити єдиною основою для виключення дітей із системи захисту дітей?).

Бідність дітей

Поширеність дитячої бідності в державі-учасниці, незалежно від її визначення чи вимірювання у грошовій чи багатовимірній формі, є важливим показником ефективності державних зусиль щодо забезпечення права дітей та молоді на соціальний, правовий та економічний захист. Обов'язок держав вживати всіх відповідних та необхідних заходів для того, щоб діти та молодь мали необхідну допомогу, тісно пов'язана з заходами, спрямованими на покращення та ліквідацію бідності дітей та соціального відчуження. Отже, Комітет враховує рівень бідності серед дітей при розгляді зобов'язання держави з точки зору статті 17 Хартії.

Комітет відзначає відсутність останніх достовірних статистичних даних щодо бідності, включаючи бідність дітей в Україні. Однак дані свідчать про те, що бідність поширена в Україні, дані Світового банку свідчать про те, що у 2014 році 15% населення України проживало за межами національної межі бідності, у 2018 році - 25%. Програма розвитку ООН в Україні заявила, що, незважаючи на економічне зростання, близько 60 відсотків українців проживають за межами офіційної межі бідності.

Комітет просить у наступному звіті надати інформацію про рівень дитячої бідності, а також про вжиті заходи щодо зменшення бідності дітей, включаючи негрошові заходи, такі як забезпечення доступу до якісних та доступних послуг у сферах охорони здоров'я, освіти, житла тощо. Слід також надати інформацію про заходи, спрямовані на боротьбу з дискримінацією та сприяння рівним можливостям для дітей з особливо вразливих груп, таких як етнічні меншини, ромські діти, діти з інвалідністю та діти, які перебувають в інституційній опіці.

Держави також повинні чітко визначити, наскільки забезпечується участь дітей у роботі, спрямованій на боротьбу з бідністю дітей

Висновок

Комітет вважає, що ситуація в Україні не відповідає статті 17§1 Хартії на тій підставі, що

співвідношення дітей, які перебувають у інституційній опіці, до кількості дітей, які перебувають у прийомній або інших формах сімейної опіки, є занадто високим.

Стаття 17 - Право дітей та молоді на соціальний, правовий та економічний захист

Пункт 2 - Безкоштовна початкова та середня освіта - регулярне відвідування школи

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Згідно зі звітом, набуло чинності нове законодавство, яке передбачає запровадження 12-річної обов'язкової освіти з 2018 року.

Рівні зарахування, прогули та рівні вибуття

Комітет відзначає із інформації ЮНЕСКО, що чистий рівень зарахування на початкову освіту для обох статей у 2014 році становив 91,66% (останні доступні дані), відповідний показник середньої освіти - 89,81%. Комітет зазначає, що ці показники низькі, і просить надати урядові коментарі щодо причин цього.

Комітет просить у наступному звіті надати актуальну інформацію про рівень зарахування, прогули та вибуття, а також інформацію про заходи, вжиті для вирішення питань, пов'язаних із цими показниками.

Витрати, пов'язані з освітою

Раніше Комітет запитував, яка допомога надається сім'ям, які переживають фінансові труднощі для покриття витрат на освіту, таких як шкільні підручники, транспорт тощо. (Висновки 2015 р.).

Відповідно до звіту, всі підручники є безкоштовними для учнів загальної середньої освіти. Місцеві органи влади надають пільгові тарифи на громадський транспорт для школярів, які подорожують до та зі школи. Також, деякі діти, включаючи дітей із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям", отримують безкоштовне харчування.

Вразливі групи

Раніше Комітет зазначив, що Міністерство освіти і науки дало вказівку, що адміністратори освіти повинні надати доступ до загальної середньої освіти дітям, які перебувають у незвичайній міграційній ситуації (Висновки 2015 р.). Комітет бажає отримувати оновлену інформацію з цього приводу, зокрема, чи можуть такі діти також отримувати початкову освіту. Якщо ця інформація не буде надана в наступному звіті, nebude жодних підстав для встановлення того, що ситуація відповідає положенням Хартії.

Комітет просить у наступному звіті надати оновлену інформацію про ситуацію з ромськими дітьми: рівень зарахування, вибуття та закінчення навчання, а також заходи, що вживаються для заохочення відвідування школи та підтримки ромських дітей у навчанні. Він також запитує інформацію про кількість ромських дітей у спеціальних школах.

Комітет зазначає, що Європейський комітет проти расизму та нетерпимості (ЄКРН) у 2016 р. [Звіт про п'ятий цикл моніторингу України CRI(2017)38] зазначив, що у звітах продовжується вказівка на те, що понад 90% дітей ромів кидають школу, закінчуючи лише п'ять-шість років освіти, і лише 6 % закінчили середню освіту або професійну підготовку. ЄКРН зазначає, що відокремлені школи для ромів, які часто мають низькі академічні стандарти, продовжують існувати в Україні. Зокрема, це відбувається в Ужгороді та Одесі через поєднання високої щільності ромів у певних районах та практики спрямування ромських дітей у певні школи.

Комітет вважає, що рівень вибуття дітей серед ромських дітей є надзвичайно високим, і просить наступний звіт надати інформацію про заходи, вжиті для вирішення цього

питання. Тим часом він дотримується своєї позиції з цього приводу.

Комітет очікує інформацію про заходи, що вживаються для полегшення доступу до освіти дітям з уразливих сімей, таких як внутрішньо переміщеним особам, дітям, які проживають у сільській місцевості тощо.

Оскільки Україна прийняла статтю 15§1 Хартії, Комітет вивчить право дітей з інвалідністю на освіту відповідно до цього положення.

Заходи протидії булінгу

Комітет запитує, які заходи були вжиті для впровадження політики протидії булінгу у школах, тобто заходів щодо підвищення обізнаності, попередження та втручання.

Голос дитини в освіті

Забезпечення права дитини бути почутою у межах освіти є вирішальним для реалізації права на освіту відповідно до пункту 2 статті 17. Це вимагає від держав забезпечення участі дітей у широкому спектрі прийняття рішень та діяльності, пов'язаної з освітою, в тому числі в контексті конкретних умов навчання дітей. Комітет запитує, які заходи було вжито державою для сприяння участі дітей у цьому відношенні.

Висновок

До отримання запитуваної інформації Комітет відкладає свій висновок.

Стаття 27 - Право працівників із сімейними обов'язками на рівні можливості та рівне ставлення до них

Пункт 1 - Участь у робочому житті

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет встановив, що ситуація відповідає статті 27§1 Хартії. Оскільки, згідно із звітом, ситуація залишається незмінною, це підтверджує його попередній висновок про відповідність.

Комітет просить надати у наступному звіті повне оновлення інформації з цього приводу.

Висновок

Комітет робить висновок, що ситуація в Україні відповідає статті 27§1 Хартії.

Стаття 27 - Право працівників із сімейними обов'язками на рівні можливості та рівне ставлення до них

Пункт 2 - Відпустка по догляду за дитиною

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет зазначив, що Закон про підтримку сімей з дітьми передбачав допомогу дітям віком до трьох років. Допомогу було сплачено матері чи батькові, усиновлювачам, опікуну, дідові чи бабусі або будь-якому іншому родичу, який піклується про дитину. Починаючи з 2010 року, сума допомоги дорівнювала різниці між 100% розміру прожиткового мінімуму та середнього загального доходу сім'ї на одну особу за попередні шість місяців, але не могла бути меншою ніж 130 грн (близько 13 євро в 2010 році). Отже, Комітет запитав, яким був середній розмір батьківської допомоги та як обчислювався середній загальний дохід сім'ї.

У відповідь у звіті зазначається, що згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 208 від 25 червня 2014 року "Про внесення змін до порядку надання та виплати державної допомоги сім'ям з дітьми", станом на 1 липня 2014 року допомога по догляду за дитиною виплачується до досягнення дитиною трьох років об'єднано з допомогою на народження дитини єдиною сумою на народження дитини в розмірі 41 280 гривень (або 1 215,87 євро за курсом на 31 грудня 2017 року), незалежно від кількості дітей у сім'ї. Після народження сім'я отримує одноразовий внесок у розмірі 10 320 гривень (або 304 євро за курсом на 31 грудня 2017 року), а решта 30 960 гривень (або 912 євро за курсом на 31 грудня 2017 року) виплачується сім'ї протягом наступних 36 місяців, тобто 860 гривень на місяць (або 25 євро за курсом на 31 грудня 2017 року). Згідно із звітом, цей вид допомоги розглядається як дохід, тобто відпустка по догляду за дитиною до трирічного віку може включатися до страхових періодів. У звіті також зазначено, що допомога на народження дитини повинна призначатися кожному, хто йде в таку відпустку. Комітет вважає, що рівень виплат протягом відпустки по догляду за дитиною є занадто низьким і тому недостатнім. Тому ситуація не відповідає Хартії.

У своєму попередньому висновку Комітет також запитав, чи є частина батьківської відпустки індивідуальною та такою, що не підлягає передачі. У відповідь у звіті зазначається, що внутрішнє законодавство не передбачає такої можливості. Комітет повторює, що вважає дуже важливим, що національні норми повинні надавати чоловікам і жінкам *індивідуальне право* на батьківські відпустки після народження чи усиновлення. З метою сприяння рівним можливостям та рівного ставлення до чоловіків та жінок відпустка, в принципі, повинна надаватися кожному з батьків, і хоча б якась її частина повинна бути непередаваною. У світлі вищесказаного Комітет зазначає, що, хоча обидва батьки мають право на батьківські відпустки, це право не є індивідуальним, не передається. Отже, він зазначає, що ситуація не відповідає статті 27§2 Хартії з тієї причини, що немає гарантії індивідуального, непередаваного права на відпустку для батьків.

Висновок

Комітет приходить до висновку, що ситуація в Україні не відповідає статті 27§2 Хартії з тієї причини, що:

- рівень допомоги під час відпустки для батьків недостатній,
- немає гарантії індивідуального, непередаваного права на батьківську відпустку.

Стаття 27 - Право працівників із сімейними обов'язками на рівні можливості та рівне ставлення до них

Пункт 3 - Незаконність звільнення з огляду на сімейні обов'язки

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет встановив, що ситуація відповідає статті 27§3 Хартії. Оскільки, згідно із звітом, ситуація залишається незмінною, це підтверджує його попередній висновок про відповідність.

Комітет просить надати у наступному звіті повне оновлення інформації з цього приводу.

Висновок

Комітет робить висновок, що ситуація в Україні відповідає статті 27§3 Хартії.

Стаття 31 - Право на житло

Пункт 1 - Належне житло

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Критерії для належного житла

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет вважав, що ситуація не відповідає положенням Хартії на тій підставі, що право на належне житло не гарантується.

У звіті вказується, що відповідно до статті 50 Житлового кодексу, житлові приміщення, що надаються громадянам для проживання, повинні бути добре обладнані відповідно до умов населеного пункту та відповідати встановленим санітарно-технічним вимогам. Звіт стосується Державних будівельних норм України, які були затверджені наказом Державного комітету України з будівництва та архітектури від 18 травня 2005 р. (набули чинності у січні 2006 р.). Їхні положення регулюють такі питання, як санітарно-гігієнічні вимоги, вимоги пожежної безпеки, вимоги щодо вивезення сміття, водопостачання, каналізації, опалення, вентиляції, газопостачання, електро- та енергоефективності.

Комітет нагадує, що поняття належного житла має застосовуватися не лише до нових будівель, а й поступово до існуючого житлового фонду. Тому він просить у наступному звіті уточнити, чи застосовуються вищезазначені вимоги або подібні вимоги до житлового фонду, який існував до набуття чинності цими стандартами. Він також просить уточнити у наступному звіті, чи є якісь встановлені законодавством вимоги щодо розміру будинку (тобто мінімальний розмір житлової площі). Комітет нагадує, що розмір помешкання повинен відповідати кількості людей та складу домогосподарства.

Комітет також просить, щоб наступний звіт надав статистику щодо належності житла (перенаселеність, вода, опалення, санітарні приміщення, електроенергія).

До отримання запитуваної інформації Комітет притримується своєї позиції з цього приводу.

Відповідальність за належне житло

У своїх попередніх висновках (Висновки 2015, 2017 рр.) Комітет вважав, що ситуація не відповідає положенням Хартії на тій підставі, що не було встановлено, що нагляд за нормами житла є належним.

У звіті зазначається, що Наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 17 травня 2005 року затверджені Правила утримання житлових будинків та прибудинкових територій. Ці правила встановлюють порядок надання послуг з обслуговування будинків та прибудинкових територій з метою забезпечення відповідності вимогам діючих стандартів на обслуговування, ремонт та реконструкцію житлових будинків. Звіт також посилається на Примірний перелік послуг з обслуговування будівель та споруд від 10 серпня 2004 року. Він пояснює, що профілактичне обслуговування будівель є невід'ємною частиною технічного обслуговування та включає запобігання порушенням санітарно-гігієнічних вимог. Періодичність профілактичного обслуговування та строки негайного усунення виявлених несправностей у житлових будинках визначаються у відповідних додатках.

Комітет бере до уваги інформацію, що міститься у звіті. У наступному звіті він просить вказати, які органи несуть загальну відповідальність за забезпечення дотримання вищезазначених правил (стосовно всього житлового фонду, незалежно від оренди чи ні, приватної чи державної власності), чи можуть ці органи проводити перевірки та частоту таких перевірок, а також які кроки виконуються з огляду на висновок, що житло не

відповідає відповідним нормам.

До отримання запитуваної інформації Комітет притримується своєї позиції з цього приводу.

Правовий захист

У звіті зазначається, що відповідно до Конституції, Цивільного процесуального кодексу, Кодексу адміністративного судочинства та Цивільного кодексу кожен має право звернутися до суду з метою захисту своїх прав та інтересів. Зокрема, згідно зі статтею 16 Цивільного кодексу кожен має право звернутися до суду для захисту своїх особистих майнових чи немайнових прав та інтересів.

Комітет просить у наступному звіті описати, у яких справах щодо права на належне житло можна звертатися до судів та чи доступні позасудові засоби щодо цього права. У зв'язку з цим він бажає, щоб наступний звіт надав інформацію про будь-яку відповідну прецедентну практику національних судів. Тим часом він дотримується своєї позиції з цього приводу.

Заходи на користь вразливих груп

У звіті пояснюється, що є житлові субсидії, які надаються жителям домогосподарств, які не можуть оплачувати житлово-комунальні послуги. Право на отримання житлової субсидії поширюється на громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які легально перебувають на території України і залежать виключно від доходу сім'ї.

Щодо ромів, Комітет у своїх попередніх висновках (Висновки 2015, 2017 рр.) дійшов висновку, що не було встановлено, що державні органи влади вживали заходів для поліпшення неналежних житлових умов ромів. Комітет попросив отримати інформацію про виконання Стратегії захисту та інтеграції ромської національної меншини до українського суспільства на період до 2020 року, затвердженої Указом Президента від 8 квітня 2013 року (Висновки 2015 р.).

У своїй відповіді на запит Комітету у звіті вказується, що у Плані дій щодо реалізації Стратегії беруть участь органи державної влади та обласні, Київська та Севастопольська міські адміністрації. Міністерство регіонального розвитку будівництва та житлово-комунального господарства створило постійну робочу групу з питань житларомів. У звіті далі пояснюється, що мешканці ромських населених пунктів можуть користуватися довгостроковими пільговими кредитами за регіональною програмою "Власний дім" та що земельні ділянки надаються особам, які належать до ромської меншини, для приватного сільськогосподарського використання та індивідуального будівництва житла.

Комітет зазначає, однак, із Заключних зауважень, прийнятих Комітетом ООН з економічних, соціальних та культурних прав у шостому періодичному звіті України від 23 травня 2014 року, що більшість ромів продовжували жити в неналежних житлових умовах без чистої питної води чи санітарного облаштування, електроенергії, опалення, каналізації, видалення відходів або юридичної безпеки володіння нерухомістю (§ 18). Комітет Організації Об'єднаних Націй висловив стурбованість відсутністю показників для оцінки прогресу в реалізації Стратегії та Плану дій та недостатніми витратами бюджету на їх ефективне виконання (§ 8).

Комітет також відзначає в останньому звіті ЄКРН про Україну, прийнятому 20 червня 2017 року, що доступ до гідного житла продовжує залишатися однією з найсерйозніших проблем для ромів. Хоча ЄКРН із задоволенням відзначала, що влада проводила підвищення обізнаності про існуючі програми кредитів, виділяла земельні ділянки для ромів у 2015 році та покращувала інфраструктуру та транспорт у кількох населених пунктах, вона

зазначила, що державні установи та відомства, які беруть участь у реалізації Стратегії, не мали достатніх коштів (§§ 62 та 80). Далі Комітет зазначає, що Консультативний комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин Ради Європи у своїй четвертій доповіді щодо України, прийнятої 10 березня 2017 року, також викликав занепокоєння щодо житлового становища ромів, зокрема про побутові умови деяких ромських поселень (§ 62).

Тому Комітет просить у наступному звіті вказати, чи виділяється достатнє фінансування виконання Стратегії та Плану дій щодо житлових умов ромів, а також інших заходів, передбачених у цій галузі протягом наступного референтного періоду.

Тим часом він вважає, що ситуація залишається порушенням Хартії на тій підставі, що не встановлено, що державні органи влади вживають достатніх заходів для поліпшення неналежних житлових умов ромів.

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет запитав про заходи, які були вжиті щодо належного житла на користь внутрішньо переміщених осіб. У своїй відповіді у звіті вказується, що постановою Кабінету Міністрів від 4 жовтня 2017 року затверджено порядок та умови надання субсидій з Державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, постраждалих від збройного конфлікту на сході України. За цією процедурою субсидії можуть надаватися на будівництво, реконструкцію або придбання житла комунальної власності для проживання або тимчасового користування внутрішньо переміщеними особами. У 2017 році було виділено субсидії на суму 17,0 млн грн на придбання дев'яти квартир у місті Покровськ та на придбання 42 квартир у тимчасове користування внутрішньо переміщеними особами м. Маріуполя. У звіті також йдеться про Стратегію інтеграції внутрішньо переміщених осіб до 2020 року, затверджену постановою Кабінету Міністрів від 15 листопада 2017 року. Ця Стратегія містить окремий розділ щодо захисту прав власності переміщених осіб, який передбачає конкретні заходи, спрямовані на надання цим особам тимчасового або постійного житла.

Комітет бере до уваги заходи, які вживаються на користь внутрішньо переміщених осіб. Однак, з останнього звіту ЄКРН про Україну за 2017 рік зазначається, що згідно з наявними даними, лише 7% внутрішньо переміщених осіб проживали в житлі, наданому державою (звіт ЄКРН, § 106). Він просить у наступному звіті продовжувати надавати інформацію про вжиті заходи для гарантування права на житло для внутрішньо переміщених осіб.

Нарешті, Комітет посилається на свою Заяву про тлумачення прав біженців відповідно до Хартії (Висновки 2015 р.). З останнього звіту ЄКРН про Україну зазначається, що не існувало урядової схеми надання житла для біженців та соціальне житло для них недоступне (звіт ЄКРН, § 92). Тому Комітет просить у наступному звіті вказати, які заходи вживаються для забезпечення належного житла для біженців.

Висновок

До отримання запитуваної інформації Комітет приходить до висновку, що ситуація в Україні не відповідає статті 31§1 Хартії на тій підставі, що не встановлено, чи вживаються достатні заходи для покращення неналежних житлових умов ромів.

Стаття 31 - Право на житло
Пункт 2 - Зменшення безпритульності

Комітет приймає до уваги інформацію, що міститься у звіті, поданому Україною.

Запобігання безпритульності

У своєму попередньому висновку (Висновки 2015 р.) Комітет запитав про кількість безпритульних та відповідність попиту на екстрені рішення пропозиції. Він також запитав про виконання національної програми, що стосується гуртожитків.

У звіті зазначається, що у 2017 році було 119 закладів для безпритульних та спеціалізованих установ для звільнених з в'язниці. Ці заклади надали послуги 23 715 особам порівняно з 17 115 особами у 2014 році. У звіті також зазначено, що існує специфічний порядок розміщення безпритульних людей похилого віку та осіб з інвалідністю в соціальні та медичні заклади. Крім того, Міністерство соціальної політики затвердило накази щодо стандарту притулку для безпритульних осіб (2013 р. за рамками референтного періоду) та стандарту допоміжного житла для безпритульних осіб (2015 р.). Надання притулку спрямоване на зменшення кількості безпритульних осіб шляхом надання їм ночівлі або тимчасового перебування. Надання житла на соціальну підтримку спрямоване на створення умов для самостійного життя дорослих безпритульних осіб, які працюють або мають інше джерело доходу, але які не в змозі дозволити собі орендувати чи придбати будинок.

Що стосується Національної цільової програми передачі гуртожитків у власність місцевим громадам на 2012-2015 роки, у звіті вказується, що 336 гуртожитків перейшли з державної власності у власність місцевих громад. Станом на 1 жовтня 2016 року в комунальну власність було передано 2 996 гуртожитків державної власності та 1 634 гуртожитки.

Комітет бере до уваги інформацію, що міститься у звіті. Він повторює своє запитання щодо кількості безпритульних в Україні та просить продовжувати надавати інформацію про вжиті заходи щодо запобігання та усунення ситуації з безпритульністю в наступному звіті. Що стосується влаштування безпритульних людей похилого віку та осіб з інвалідністю, Комітет бажає, щоб наступний звіт визначив, чи відповідає кількість установ для таких осіб попиту, та надати інформацію про умови цих установ. Комітет нагадує, що відповідно до статті 31§2 Хартії держави повинні вживати заходів для того, щоб категорії уразливих людей не стали безпритульними. З цією метою держави-учасниці повинні (див. Висновки 2011 р., Італія):

- прийняти необхідні правові, фінансові та оперативні засоби для забезпечення постійного прогресу у досягненні цілей, визначених Хартією;
- вести змістовну статистику потреб, ресурсів та результатів;
- регулярно проводити огляд впливу прийнятих стратегій;
- встановити графік роботи та не відкладати на невизначений час термін досягнення цілей кожного етапу;
- приділяти пильну увагу впливу нормативних актів, що приймаються на кожну із категорій зацікавлених осіб, особливо найбільш вразливих.

До отримання запитуваної інформації Комітет притримується своєї позиції з цього приводу.

Примусове виселення

Раніше Комітет вважав, що правовий захист осіб, яким загрожує виселення, не є достатнім (Висновки 2015 р.). Зокрема, він вважав, що строк попереднього повідомлення в один

місяць у разі виселення через неплатоспроможність чи неправомірне заняття не є розумним та що зобов'язання з пошуку альтернативних рішень не виконується.

У звіті наголошується, що виселення без надання альтернативного житла не охоплює виселення через неплатоспроможність. Він підкреслює, що у випадках закриття несправної іпотеки на житлові приміщення, придбані за допомогою кредиту у банку чи іншої особи (під заставу), виселеним особам має надаватися інше житло із тимчасового житлового фонду відповідно до статті 132-2 Житлового Кодексу (див. також звіт Урядового комітету за 2016 рік щодо Висновків 2015 р., стор. 74). Зацікавлена особа повинна звільнити житло протягом місяця з моменту отримання письмового запиту від кредитора або нового власника. На додаток до цього строку попередження, сторони можуть домовитися про більш тривалий строк. Тільки після закінчення цього погодженого періоду примусове виселення здійснюється за судовою процедурою.

Далі у звіті зазначається, що виселення без надання альтернативного житла може відбуватися у таких випадках: руйнування або пошкодження житлових приміщень; використання житлових приміщень для інших цілей, ніж призначені; систематичне порушення прав та інтересів сусідів; незаконне заселення порожніх будинків; визнання, що наказ про надання житла є недійсним через незаконні дії його бенефіціарів.

Комітет бере до уваги цю інформацію. У наступному звіті він просить вказати строк повідомлення, який застосовується у випадках виселення без надання альтернативного житла. Він також просить у наступному звіті додати інформацію про те, чи заборонено законом виселення вночі або взимку; доступ до правових засобів захисту від виселення та компенсації у разі незаконного виселення.

До отримання запитуваної інформації Комітет вважає, що ситуація залишається такою, яка порушує Хартію на тій підставі, що правовий захист осіб, яким загрожує виселення, не є достатнім.

Право на притулок

У своїх попередніх висновках (Висновки 2015, 2017 рр.) Комітет встановив, що не було встановлено, що право на притулок гарантується. Зокрема, Комітет попросив роз'яснити, чи задовольняє влаштування до притулків/надання тимчасового житла вимогам безпеки та санітарно-гігієнічних норм та чи закон забороняє виселення з притулків чи тимчасового житла без надання альтернативного житла (Висновки 2011, 2015 рр.). Комітет також поцікавився ситуацією із іноземцями, що незаконно перебувають на території України, поза пунктами тимчасового перебування таких осіб (Висновки 2015 р.).

Комітет зазначає, що Україна не подала жодної інформації у своєму звіті у відповідь на попередні висновки та запити. Тому він повторює свої прохання і робить висновок, що не встановлено, що право на притулок є належним чином гарантованим.

Висновок

Комітет приходить до висновку, що ситуація в Україні не відповідає статті 31§2 Хартії з тієї причини, що:

- правовий захист осіб, яким загрожує виселення, не є достатнім;
- не встановлено, що право на притулок гарантується належним чином.